

Wilhelm Richter: Erzsébet királyné séta közben Gödöllőn

15.

Mindeddig lappangó, különleges festményt sikerült 2025 őszén megvásárolnunk Erzsébet királynéról. A kép ritkasága abban rejlik, hogy ezt a festményt korábban csak a szakirodalomból, illetve archív fotókról, reprodukciókról ismertük. Szerepel például Gertrude Aretz: *Kaiserin Elisabeth von Österreich in zweihundert Bildern* (Erzsébet osztrák császárné kétszáz képen) című, 1938-ban Bécsben publikált kötetében, ahol a szerző arra hozza példaként a képet, hogy a királyné kedvelte a szépségét kiemelő fekete bársonyt. Ám magáról a festményről nincs információ a kötetben.

Az ábrázolás Wilhelm Richter (1824–1892) udvari festő alkotása 1878-ból. Richter csataképfestőként vált ismertté az 1840-es években, de később vadászjelenetei, zsánerképei, lóábrázolásai és portréi is igen kedveltek voltak. A királyi párt több alkalommal is megörökítette, és a bécsi főnemesség tagjai is számos arcképet rendeltek tőle. A királynét lovon, kezében legyezővel ábrázoló akvarellje 1867-ből az Erzsébet Királyné Emlékmúzeumban maradt fenn, (innen került a Magyar Nemzeti Múzeumba). Richter az 1870-es években többször megfordult Gödöllőn. Erzsébetről és a környékbeli vadászatokról, vadásztársaságokról festett több nívós képe is megtekinthető a kastély állandó kiállításában.

Így például a Magyar Nemzeti Múzeum tulajdonából két ilyen vadászjelenetet is megcsodálhatunk a király szalonjában (*Vadászjelenet a királyi párral a Duna mellett*, 1876) és a Ferenczy Idához köthető felolvasó szobában (*Királyi falkavadászat Rákoson*, 1872, lásd: 112. oldal). A gödöllői lovardában Avoló hátán is megörökítette őt a művész 1876-ban, ez a kép szintén a Magyar Nemzeti Múzeum tulajdona, és jelenleg Ferenczy Ida egykori lakosztályában látható. Erzsébet szalonjában pedig a királynét lovon ábrázoló, 1877-ben készített portréja függ, amivel 2001-ben sikerült gyarapítani a Gödöllői Királyi Kastély múzeumi gyűjteményét. Ezért is jelentett számunkra nagy örömet, amikor az alkotó újabb, eddig lappangó festménye került a látókörünkbe.

A magántulajdonban fennmaradt, bécsi kereskedésből származó vászonra festett, 74x53 cm-es, jobbra lent szignált, datált olajkép azért is különleges nekünk, mert valószínűleg gödöllői jelenetet ábrázol. Borovi Dániel művészettörténész hívta fel a figyelmünket arra, hogy erről a festményről Ferenczy Ida, a királyné felolvasónője is rendelkezett egy fotóval, amelyet aztán az Erzsébet Királyné Emlékmúzeumnak ajándékozott. A múzeum katalógusának negyedik kiadásában ez a 126-os tétel. Leírása: *„Erzsébet királyné séta közben Gödöllőn Brave kutyájával, hátulról levéve. Fénykép, Richter festménye után."* Ugyanezt a kutyát láthatjuk Franz Schrotzberg (1811–1889) *Mária Valéria kutyával* című 1870-ben készült képén. A királyné 1870. március 1-jén Rudolf fiának írott levelében említi is, hogy a kis Mária Valériát és Brave-et festi Schrotzberg. Az Emlékmúzeum említett katalógusában 178-as tételként és a király ajándékaként Karl Reichardt (1836–1918) állatképei közül a Brave-et ábrázoló festményt bernáthegyiként jegyzik. Pálinkás Patrícia történész kutatásai szerint azonban a kutya valójában leonbergi, amit bernáthegyi, újfundlandi és pireneusi hegyi kutya keresztezésével tenyésztettek ki, és az új fajta megnevezésében egy ideig együtt szerepelt a két megnevezés: Leonberger Bernhardiner. Brave életében (1869–1882) nem voltak még

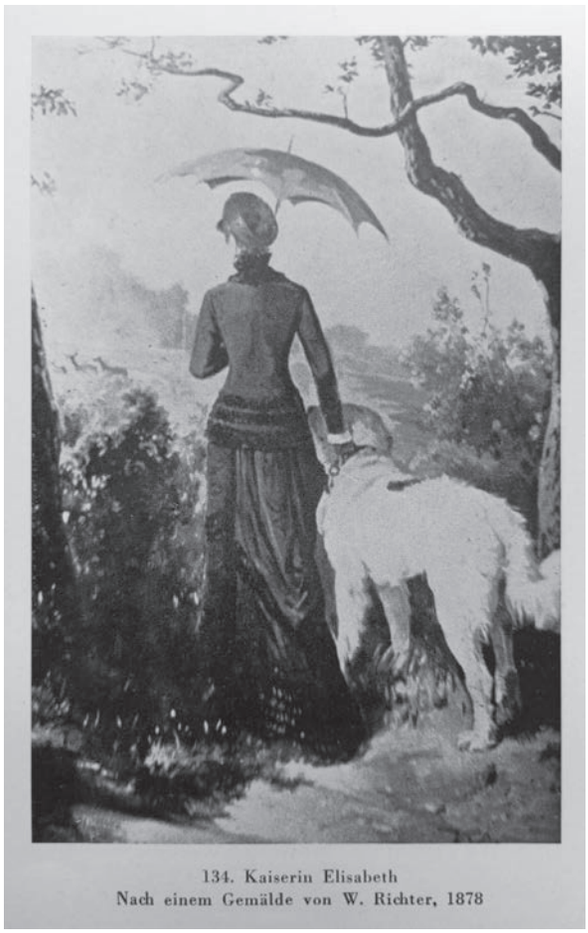
rögzítve a leonbergi kutya fajtajegyei, ezért találkozhatunk a legtöbb helyen a bernáthegyi megnevezéssel.

A derűs, pasztellszínekkel ábrázolt őszi jelenetet két fatörzs keretezi. A fák közt világos napernyővel sétáló Erzsébet királyné sötét ruhájának szabása valóban kiemeli az ismert sziluettet – amit szokatlan módon nem szemből láthatunk. A festő nagy gondot fordított a királyné ruháit jellemző finom díszítések aprólékos, részletes kidolgozására is. Erzsébet a kutyáját finoman visszafogva figyeli a távolban felbukkanó vadakat. A különleges nézőpontból ábrázolt jelenet ezúttal nem a falkavadászatok királynőjét, hanem inkább a természethez annyira vonzódó embert mutatja meg. A pillanat érzelmi többletét a királyné és kutyája közti erős kötődés és bizalom adja.

A festmény restaurálásra szorult, amit 2026 tavaszán Czifra Mónika restaurátor végzett el. Ezt követően a kép új keretet is kapott, és így helyeztük el a királyi lakosztályban.

A kép Argay Rudolf, a gödöllői kastély régi, elhivatott támogatója emlékét is őrzi a kiállításban. A 100. születésnapja előtt nem sokkal bekövetkezett halálakor családja és barátai részvétnyilvánításukat a Rudi bácsi által annyira szeretett intézmény anyagi támogatásával fejezték ki, ezt az összeget fordítottuk a műtárgy megvásárlására. A kastélymúzeum eddigi történetében példátlan jellegű felajánlást és a nagylelkű adományokat ezúton is köszönjük!

Faludi Ildikó

A festmény reprodukciója Gertrude Aretz könyvében (A képmelléklet 134. képe.)

Wilhelm Richter: Erzsébet királyné séta közben Gödöllőn, Brave kutyájával.
Fotó: Soós Botond

W. Richter 1878

Anton Maurer, Wien, I. Klostergasse No 4., Verdienst – Medaille.
A bécsi kereskedés bélyegzője a hátoldalon.
Fotó: Soós Botond

Wilhelm Richter szignója
Fotó: Soós Botond

NÉVJEGY

alkotó/szerző: Wilhelm Richter
megnevezés: Erzsébet királyné séta közben Gödöllőn, Brave kutyájával
leltári szám: gysz. 6100.
anyag, technika: olaj, vászon
készítés ideje: 1878
méret: 74×53 cm
beérkezés éve: 2025
lelőhely: Pók Andrea, Budapest
tulajdonos: Gödöllői Királyi Kastély múzeumi gyűjteménye

A festmény a király dolgozószobájában.
Fotó: Soós Botond

